

МЕТОДИ ГЕОЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Викладач: кандидат біологічних наук, доцент Горбань Валерій Віталійович

Кафедра: загальної та прикладної екології і зоології, III корпус, ауд. 209

Е-mail: valera251077@ukr.net

Телефон: (061) 289-76-36

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Освітня програма, рівень вищої освіти:		ОП Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування Бакалавр					
Статус дисципліни:		За вибором					
Кредити ECTS	4	Навч. рік:	2021-22	Рік навчання	3	Тижні	14
Кількість годин	120	Кількість змістових модулів¹	4	Лекційні заняття – 14 Лабораторні заняття – 14 Самостійна робота – 78			
Вид контролю:	Іспит						
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5152				
Консультації: особисті – вівторок з 14:35 до 15:45, III корпус, ауд. 209 або за домовленістю чи ел. поштою, ZOOM, Moodle							

ОПИС КУРСУ

Курс має на меті формування цілісного уявлення про геоекологічне дослідження, як вид наукоємної практично-орієнтованої діяльності, і закладання підґрунтя для подальшого професійного самовдосконалення. Слухачі курсу оволодіють особливостями організації та змісту експедиційних і стаціонарних геоекологічних досліджень та з'ясують роль прикладних геоекологічних досліджень в реалізації сталого менеджменту ландшафтів.

Виконання групових практичних завдань та підсумкових групових творчих проєктів спонукає до розвитку навичок командної роботи, організаційних та лідерських якостей.

Використання новітніх програмних засобів під час виконання практичних завдань розвине як загальні, так і професійні цифрові компетенції слухачів.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент **зможє:**

- планувати геоекологічне дослідження;
- проводити ефективний відбір інформації та даних для його реалізації;
- проводити підготовку та початковий аналіз цифрових геоданих;
- розробляти документацію та працювати з нею в процесі польового дослідження компонентів ландшафту;
- узагальнювати інформацію, отриману під час камеральних та польових досліджень, у вигляді тематичних карт та текстових звітів.

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, методичні рекомендації до лабораторних робіт, виконання індивідуальних дослідницьких завдань та групових творчих проєктів розміщені на платформі Moodle:

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5152>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточний контроль передбачає проведення лабораторних занять в аудиторії та оцінювання виконання лабораторних робіт.

Лабораторне заняття складається з двох частин: **перша частина** – теоретична, передбачає перевірку володіння студентами теоретичними положеннями та застосування їх під час виконання практичних завдань і розв'язання задач виявлення ступеня засвоєння теоретичного матеріалу; **друга частина**, експериментальна, включає виконання лабораторної роботи й оформлення звіту. Виконання лабораторних робіт передбачає виконання практичного завдання. Лабораторна робота має бути запротокольована у лабораторному журналі та здана викладачеві до встановленого планом терміну. Оцінка за лабораторне заняття виставляється так: **0-1,5 бали** – за оформлення, виконання лабораторної роботи, її захист; **0-2,5 бали** – за оформлення домашнього завдання та робота на парі (теорія). Максимально протягом семестру студент отримує **28 бали**.

Після вивчення кожного розділу студенти самостійно проходять **контрольне тестування** в електронному вигляді в системі MOODLE. Можна отримати в **кожному розділі 0-16 бали**. Максимальна кількість балів – **32 бали**.

Підсумковий контроль складається з **індивідуального завдання** (максимально 20 балів) і проведення **іспиту** в письмовій формі (максимально 20 балів); тривалість іспиту 2 академічні години. Екзаменаційний білет складається з 4-х теоретичних питань (максимально по 5 балів).

Результати виконання студентом індивідуального завдання оцінюється за наступною шкалою:

Вступ (1 бал): формулювання необхідності зазначених знань для професійного становлення майбутнього біолога.

Основна частина (1-14 балів): повнота розкриття питання (1-9 бали); цілісність, систематичність, логічна послідовність викладу (1-5 бали).

Висновки (1 бал): уміння формулювати власне ставлення до проблеми, робити аргументовані висновки.

Література (3 бали): наявність наукових статей та монографій.

Акуратність оформлення письмової роботи (1 бал).

Загальна оцінка визначається як сума балів, отриманих студентом по кожному пункту. Виконання індивідуального завдання оцінюється **0-20 балів**.

До складання **іспиту** допускаються студенти, які набрали мінімально 35 балів з 60 можливих.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
 Силабус навчальної дисципліни

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (max 60%)			
Змістовий модуль 1	Вид теоретичного завдання: опитування	тиждень 2, 4	8%
	Захист протоколу лабораторного заняття	тиждень 2, 4	7%
Змістовий модуль 2	Вид теоретичного завдання: опитування	тиждень 6, 8	8%
	Захист протоколу лабораторного заняття	тиждень 6, 8,	7%
Змістовий модуль 3	Вид теоретичного завдання: опитування	тиждень 10, 12	8%
	Захист протоколу лабораторного заняття	тиждень 10, 12	7%
Змістовий модуль 4	Вид теоретичного завдання: опитування	тиждень 14	8%
	Захист протоколу лабораторного заняття	тиждень 14	7%
Підсумковий контроль (max 40%)			
Підсумкове практичне завдання: індивідуальне завдання, його публічна презентація		тиждень 15	20%
Підсумкове теоретичне завдання: <i>тести (на Moodle)</i>		тиждень 15	20%
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольне завдання	Кількість балів
Змістовий модуль 1.			
Тиждень 1 Лекція 1	Загальні уявлення про методи ландшафтних досліджень. Підготовчий період		

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

Тиждень 2 Лабораторна робота 1	Підготовчий етап геоекологічних досліджень	Опитування. Робота у групах:	4
Тиждень 3 Лекція 2	Польовий період ландшафтних досліджень		
Тиждень 4 Лабораторна робота 2	Еколого-гідрологічних досліджень	Опитування. Робота у групах:	4
Змістовий модуль 2.			
Тиждень 5 Лекція 3	Камеральний період ландшафтних досліджень. Стаціонарні спостереження..		
Тиждень 6 Лабораторна робота 3	Еколого-гідрогеохімічних досліджень	Опитування. Робота у групах:	4
Тиждень 7 Лекція 4	Вивчення антропогенної трансформації ландшафтів		
Тиждень 8 Лабораторна робота 4	Види лабораторних і польових гідрологічних досліджень та обладнання для їх проведення	Опитування. Робота у групах:	4
Змістовий модуль 3.			
Тиждень 9 Лекція 5	Ландшафтно-географічні методи в комплексних дослідженнях.		
Тиждень 10 Лабораторна робота 5	Розробка проекту мережі спостереження за пиловим забрудненням снігового покриву	Опитування. Робота у групах:	4
Тиждень 11 Лекція 6	Методика геоекологічного дослідження міста		
Тиждень 12 Лабораторна робота 6	Дослідження техногенного радіаційного фону	Опитування. Робота у групах:	4
Змістовий модуль 4.			
Тиждень 13 Лекція 7	Геоекологічне прогнозування		
Тиждень 14 Лабораторна робота 7	Дослідження схеми поширення всіх типів забруднення по басейну денудації	Опитування. Робота у групах:	4

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Видина А.А. Методические указания по полевым крупномасштабным ландшафтным исследованиям/ А.А. Видина; под. ред. Н.А. Солнцева. – М.: МГУ, 1962. – 132 с.
2. Багатоспектральні методи дистанційного зондування Землі в задачах природокористування / за ред. В.І. Лялька, М.О. Попова. – К.: Наук. думка, 2006. – 357 с.
3. Геоинформатика: учеб. для студ. вузов / Е.Г. Капралов, А.В. Кошкарев, В.С. Тикунов [и др.]; под ред. В.С. Тикунова. – М.: ИЦ «Академия», 2005. – 480 с.

4. Гродзинський М.Д. Ландшафтна екологія: Підручник / М.Д. Гродзинський. – К.: Знання, 2014. – 550 с.
5. Джонгман Р.Г.Г. Анализ данных в экологии сообществ и ландшафтов / Р.Г.Г. Джонгман, С.Дж.Ф. Тер Браак, О.Ф.Р. Ван Тонгерен [пер. с англ.]. – М.: РАСХН, 1999. – 306 с.
6. Жучкова В.К. Методы комплексных физико-географических исследований: учеб. пособие для студ. вузов / В.К. Жучкова, Э.М. Раковская. – М.: ИЦ «Академия», 2004. – 368 с.
7. Лабутина И.А. Дешифрование аэрокосмических снимков: учеб. пособие для студ. вузов / И.А. Лабутина. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 184 с.
8. Ласточкин А.Н. Общая теория геосистем/ А.Н. Ласточкин. – СПб.: Лема, 2011. – 980 с.
9. Міллер Г.П. Польове ландшафтне знімання гірських територій: навч. посібник для студ. спеціальності «Ландшафтознавство» / Г.П. Міллер; вид. 2-ге. – К.: ІЗМН, 1996. – 168 с.
10. Пузаченко Ю.Г. Математические методы в экологических и географических исследованиях: учеб. пособие для студ. вузов / Ю.Г. Пузаченко. – М.: ИЦ «Академия», 2004. – 416 с.
11. Трифонова Т.А. Геоинформационные системы и дистанционное зондирование в экологических исследованиях / Т.А. Трифонова, Н.В. Мищенко, А.Н. Краснощеков. – М.: Академический проект, 2005. – 352 с.
12. Шовенгердт Р.А. Дистанционное зондирование. Модели и методы обработки изображений / Р.А Шовенгердт [пер. с англ.]. – М.: Техносфера, 2010. – 582 с.
13. Чандра А.М. Дистанционное зондирование и географические информационные системы / А.М. Чандра, С.К. Гош [пер. с англ.]. – М.: Техносфера, 2008. – 312 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

14. Дубинин М.Ю., Костикова А.А. Введение в геоинформационные системы / GIS-Lab, 2009 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gis-lab.info/docs/giscourse/index.html>
15. Cimmery V. User Guide for SAGA: Vol. 1 – 393 p., Vol. 2 – 336 p., 2010. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sourceforge.net/projects/saga-gis/files/SAGA%20-%20Documentation/SAGA%202%20User%20Guide/>
16. de Smith M., Goodchild M., Longley P. Geospatial Analysis – A comprehensive guide to principles, techniques and software tools: a free web-based GIS resource; 4th ed. – 2013 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.spatialanalysisonline.com/HTML/index.html>
17. Directory of Open Access Journals (DOAJ) / Infrastructure Services for Open Access in cooperation with SempereTool [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doaj.org/>
18. GIS-Lab – Географические информационные системы и дистанционное зондирование Земли / GIS-Lab и авторы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gis-lab.info/>
19. Landscape Online / International Association for Landscape Ecology, Chapter Germany (IALE-D) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.landscapeonline.de/>
20. Living Reviews in Landscape Research (LRLR) / Leibniz Centre for Agricultural Landscape Research (ZALF) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://landscaperesearch.livingreviews.org/>
21. Olaya V. A gentle introduction to SAGA GIS, 2004. – 216 p. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://volaya.es/pdf/SagaManual.pdf>
22. openLandscapes / Leibniz Centre for Agricultural landscape Research (ZALF) and International Association for Landscape Ecology (IALE) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.landscape-ecology.info/>
23. System for Automated Geoscientific Analyses (SAGA) GIS Homepage / SAGA User Group Association [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.saga-gis.org/>

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування занять є обов'язковим для оволодіння необхідними компетентностями, передбаченими програмою дисципліни.

Відпрацювання пропущених занять, зі збереженням можливості набору максимальної кількості балів за певний вид роботи, можливе лише за умови поважної причини відсутності студента на заняттях. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають можливість відвідувати лабораторні заняття з іншими підгрупами, а свій рівень опанування лекційним матеріалом, демонструвати під час проведення поточних консультацій.

*До екзамену допускаються студенти які набрали не менш ніж **35 балів** за результатами проведення поточного контролю. У випадку, якщо студент отримав незадовільну оцінку за результатами вивчення дисципліни і не ліквідував заборгованість до початку наступного семестру, до нього може бути застосована процедура **повторного вивчення дисципліни**.*

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перепародування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857> Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу).

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

² Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів і т.д. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Cisco Webex та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу tyrakhina@znu.edu.ua. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2020-2021

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2020-2021 н. р. (зіпосилання на сторінку сайту)

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених *Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмій (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методу проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfws9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): [HTTPS://MOODLE.ZNU.EDU.UA](https://moodle.znu.edu.ua)

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
- для студентів Інженерного інституту ЗНУ - alexvask54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>.